

Jak vlastně mohou bydlet

dospělí lidé s tělesným, mentálním
a kombinovaným postižením,

*pokud nechtějí žít ve velkých domovech
pro osoby se zdravotním postižením*

Osamostatňování je přirozenou součástí života každého z nás. V určitou chvíli už potřebujeme své vlastní soukromí, prostor pro sebe, potřebujeme možnost sami se rozhodovat o podobě svého života. K osamostatňování a dospělosti patří i samostatné a nezávislé bydlení. Každý člověk někam patří. Má své místo, domov, kde se cítí bezpečně a jistě, je součástí společenství, které mu vyhovuje. Žije sám, s přáteli nebo s lidmi, které zná a se kterými si rozumí. Platí to i pro dospělé se zdravotním postižením. I přesto, že to mají mnohem obtížnější a potřebují často menší nebo velkou podporu a pomoc.

Cesta k samostatnému bydlení dospělých lidí se zdravotním postižením rozhodně není jednoduchá. Nejtěžší je snad společně s rodiči na tuto cestu vykročit. Rozhodnout se pro ni. A poté, krok po kroku, na ní řešit a překonávat kdejaké překážky, okliky, uzavírky a rozcestníky. Bude jich mnoho. Co krok, to otázka. Uživatelé i rodiče budou určitě potřebovat (naši) pomoc a podporu, aby to zvládli. Uživatelé se toho budou muset hodně naučit, získat nové dovednosti. Bude nutné přizpůsobit podobu bydlení a dostupnou pomoc a asistenci možnostem a potřebám každého uživatele. A také vybrat konkrétní druh samostatného bydlení.

***„Domov je dílo, překrásné stejně jako přetěžké.
A každodenní.“***

Miroslav Horníček

Ve vlastním bytě (s podporou)

- Byt může být v mém (nebo rodičů) osobním vlastnictví. Nebo si jej mohu pronajmout běžným způsobem jako kdokoliv jiný. Může to být ale také tzv. byt zvláštního určení (pro seniory a osoby se zdravotním postižením, bezbariérový) pronajatý od města, obce nebo nějaké neziskové organizace.
- Mohu bydlet sám nebo se svou rodinou.
- Pokud s něčím potřebuji pomoci (hygiena, nákupy, úklid domácnosti, doprovod k lékaři, na úřad, do společnosti, vaření, praní, žehlení, pomoc s hospodařením s penězi a plánováním výdajů, pomoc se smlouvami, s jednáním o dodávce energií a dalších služeb, plánování a využití volného času apod.), mohu požádat své rodiče, známé a kamarády, nebo využít svůj příspěvek na péči a objednat si podporu od některé sociální služby. Ty se jmenují „osobní asistence“, „pečovatelská služba“ nebo „podpora samostatného bydlení“. Za tuto pomoc obvykle platím podle ceníku poskytovatele služby.
- Na takové samostatné bydlení se mohu připravit, třeba nácvikem konkrétních dovedností ve službě sociální rehabilitace. Tato služba mi může pomoci i vhodný byt najít a získat. Samostatnější ale mohu být díky nácvikům i tehdy, pokud se nikam nestěhuji a bydlím dál se svými rodiči.
- Tento druh bydlení je vhodný pro uživatele, kteří bydlí s rodiči, nebo takové, kteří mají rádi své soukromí, hodně toho zvládnou sami a podporu od druhých potřebují v rozsahu přibližně 1–20 hodin týdně. Rozsahu musí odpovídat i výše příspěvku na péči.

Příklady:

- ❖ Samostatné bydlení, organizace Domov bez zámku z Náměště nad Oslavou, služba podpora samostatného bydlení, www.domovbezzamku.cz nebo přímo [zde](#).
- ❖ Samostatné bydlení, Arkádie, o.p.s, Teplice, služba podpora samostatného bydlení, www.arkadie.cz nebo přímo [zde](#).
- ❖ Bydlení s asistencí, Asistence, o.p.s. Praha, služba osobní asistence, www.asistence.org nebo přímo [zde](#).

V chráněném bydlení

- Byt nebo celý dům je obvykle ve vlastnictví nebo pronájmu organizace, která v něm poskytuje sociální službu „chráněné bydlení“. Ta je přesně vymezena v § 51 zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. Uživatel této služby může být v chráněném bydlení trvalý pobyt. Neplatí ale sám za nájem bytu, ale platí za poskytnutí sociální služby včetně ubytování.
- Chráněné bydlení může vypadat různě. Obvykle jde o několik samostatných pokojů pro jednoho uživatele a společné prostory kuchyně, obývacího pokoje, koupelen a WC. Některá chráněná bydlení jsou větší, třeba pro 6–8 uživatelů v jednom bytě, některá jsou menší, třeba pro 2–3 uživatele v jednom bytě. Někdy jde o nově postavený dům, někdy se využívají větší byty třeba v běžných panelových nebo činžovních domech.
- V chráněném bydlení je mi obvykle neustále (24 hodin, 7 dní v týdnu) k dispozici asistent, který mi pomůže s tím, co potřebuji. V těch chráněných bydleních, kde jsou uživatelé samostatnější, bývá někdy přes noc asistent na telefonu a přijde jen, když je to potřeba. Za poskytnutou pomoc platím podle času asistence.
- Na bydlení v chráněném bydlení je také lepší se připravit, abych byl co nejsamostatnější, i když jsou tam pořád asistenti. Opět může pomoci služba sociální rehabilitace.
- Chráněné bydlení je vhodné pro uživatele, kteří jsou rádi v častém kontaktu s dalšími lidmi a pro ty, kteří potřebují pravidelnou a častější podporu asistenta v rozsahu přibližně 4–20 hodin za den. Rozsahu podpory musí odpovídat i výše příspěvku na péči.

Příklady:

- ❖ Chráněné bydlení Naplno, Jindřichův Hradec, Lišov, Třeboň, Lomnice nad Lužnicí, služba chráněné bydlení, www.chbnaplno.cz.
- ❖ Chráněné bydlení, Rolníčka Soběslav, služba chráněné bydlení, www.rolnicka.cz nebo přímo [zde](#).
- ❖ Chráněné bydlení, Domov bez zámku Náměšť nad Oslavou, služba chráněné bydlení, www.domovbezzamku.cz nebo přímo [zde](#).

Jinak – nějakým netradičním způsobem

Některé organizace přistupují k bydlení lidí s postižením jinak, netradičně. Do pomoci zapojují třeba dobrovolníky nebo sousedy z vedlejších bytů. Nebo provozují bytovou jednotku, kde společně žijí lidé s postižením i nájemníci bez postižení, kteří těm prvním v dohodnutém čase a rozsahu pomáhají. Lidé s postižením tak ušetří na úhradě za osobní asistenci a pomáhající nájemníci ušetří za nájem. Navíc jsou k dispozici i v případě nějaké nouzové situace. Takové bydlení lidem s postižením přináší důležitý pocit života v běžném prostředí. Podívejte se na některé příklady. Vhodnost takového bydlení je důležité dopředu dobře promyslet s ohledem na rozsah podpory, kterou člověk s postižením potřebuje, a která je v takovém bydlení dostupná. Netradičnost takového přístupu ale také znamená, že podobných projektů není v České republice mnoho a nejde tak o obvyklý způsob bydlení lidí s postižením.

Příklady:

- ❖ Projekt Spolubyt Asistence, o.p.s. Praha, www.asistence.org nebo přímo [zde](#) (video) a [zde](#) (reportáž).
- ❖ Projekt Gigabyt Ramus, z.s. Praha, www.ramus.je nebo přímo [zde](#).

Pečujícím rodičům určitě doporučujeme publikaci [Průvodce pro pečující o člověka s mentálním postižením](#). Každého rodiče, který má potomka s mentálním postižením, časem napadne otázka, co s ním bude, až se nebude moct starat nebo už tu nebude, a snaží se na tuto situaci přichystat. Pro takové je tu právě tento průvodce, aby jim v přemýšlení a rozhodování pomohl. Publikace je dostupná online nebo v tištěné podobě ve službě sociální rehabilitace centra ARPIDA.

Více informací, podpora a pomoc:

Sociální rehabilitace centra ARPIDA, Mgr. Iveta Svitáková,
tel.: 601 395 521, email: svitakovai@arpida.cz

